

RADIOGRAFIA D'UN MUNICIPI BORBÒNIC CATALÀ: PERSONES I GRUPS SOCIALS AL PODER A TÀRREGA, 1715-1750

per Josep M. Planes i Closa

PRESENTACIÓ

Aquest article pretén ser no més un estudi inicial i molt genèric del règim municipal de la vila de Tàrrega amb els borbònics a la primera meitat del segle XVIII, aplicant-hi uns elementals mètodes quantitativs que no tenen cap mena de secret.¹ Pretén avaluar l'evolució cronològica i les fluctuacions que hi va haver en els grups socials i en les persones que van regir els destins interns de la vila entre el 1715 i el 1750, període clau de la història política i social de Catalunya sobre el qual s'han fet moltes hipòtesis i generalitzacions i que hom pensa que queda encara un xic fosc. Quines són les noves classes socials que emergeixen? A qui afavoreix el trasbalsament polític que segueix al 1714 i al 1716? Com va afectar el poble la nova ordenació administrativa borbònica? Quines famílies i personalitats van repartir-se a escala local el poder? Va jugar sempre el mateix paper la fidelitat

1. Les dades que apareixen consignades en aquest article han estat extretes dels següents llibres d'actes de l'Arxiu Municipal de Tàrrega: els que comprenen els anys 1698-1715, 1716-1731, 1732-1737, 1738-1740, 1741-1742, 1743-1745, 1746-1749 i 1750-1751. Les dades no es troben en un lloc concret d'ells, sinó que s'han d'anar resseguint pacientment a través de tota la seva extensió, any per any: ternes de nomenament, nomenaments oficials de regidors, reunions dels regidors a l'encapçalament de cada acta, papers lligats on consten canvis i reestructuracions dels regidors d'algun any. Tot això obliga a un porgament informatiu exhaustiu dels llibres d'actes i a estar molt atent a qualsevol informació.

En la qüestió dels oficis o caire social de cada regidor, cal dir que la majoria són indicats en els mateixos nomenaments. Tanmateix, per a atribuir-los en el cas que no hi fossin, per a completar-los millor, o, si més no, per a comprovar-los, he emprat també exhaustivament el següent material d'arxiu sobre Tàrrega: de l'Arxiu Històric Provincial de Lleida, el cens i cadastre de 1716, els censos de 1717 i 1718, el cadastre de 1721, les relacions de la població masculina dels anys 1720, 1721 i 1722, i els repartiments dels cadastre dels anys 1737, 1741 i 1746 (capses 120 i 122 de la secció de cadastres); de l'Arxiu Parroquial de Tàrrega, uns quants centenars de partides referides a aquest regidors o a llurs famílies dels llibres IV, V, VI, VII i VIII de baptismes, II i III de casaments, i I i II d'òbits. Tota aquesta documentació la treballo actualment per a l'elaboració de la meua tesi doctoral i, per tant, n'he utilitzat algunes dades com a material de recolzament informatiu en aquest article. Com que no tinc temps ni espai on comentar-la, ací, la persona que vulgui fer-se una idea

als filipistes, durant la guerra, després d'aquesta? Hi va haver una tendència uniforme en els càrrecs, o variacions? Van seguir sempre les autoritats borbòniques una política de recompenses? Quins trets socials tenien en cada població els botiflers? Quina capacitat d'assimilació de nous elements tenien les oligarquies locals? Aquests i altres interrogants, més que explicats, han quedat més reforçats encara en el present estudi sobre el cas municipal targari, però penso que algunes evidències aconseguides prou indiquen que val la pena de seguir per aquí. Per descomptat, aquest petit estudi no pretén d'anar pas més enllà d'una breu panoràmica d'un cas local, el targari, de mediocre abast, tot intentant d'aprofundir una mica en una època concreta d'aquest, un xic més enllà de la panoràmica global traçada (1 bis). I no cal pas insistir en l'interès d'aquests estudis de detall sobre casos locals i èpoques concretes, car la seva necessitat cau pel seu propi pes.

Tàrraga era, a la primera meitat del XVIII, una vila mig segarrenca mig urgellenca fortament rural però amb una minoria també molt activa de gent de comerç i de negoci. Capital mediocre però d'ampli radi comarcal, traficava en grans, teixits i objectes, i una artesanía que cal considerar com a molt normal abastava probablement d'eines i productes tota aquesta zona. El mateix caire de capitalitat comarcal de la vila explica l'existència en aquesta d'una bona quantitat de gent de lleis, serveis socials elementals, població militar, famílies de prestigi i població de categoria nobiliària, de bona tradició en ella. En la

precisa i detallada de tota aquesta documentació citada pot recórrer a la meua tesi de llicenciatura inèdita *Metodologia i demografia històrica: Tàrraga, segles XVII-XVIII*, llegida el juny de 1982 a la Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, Departament d'Història Moderna, on tota una enorme gamma d'aspectes i problemàtiques de la documentació anteriorment citada són tractats amb gran extensió.

Al llarg de tot aquest article, m'abstindré de fer cites a peu de pàgina sobre les dades puntuals que hi són reflectides, car hi entrarien a centenars i el seu volum faria pesadíssim i gairebé impubliable l'article. A més a més, moltes informacions recolzen les unes sobre les altres i la citació aïllada no sempre és senzilla. Em prenc, doncs, aquesta llicència, encara que sé que formalment pot semblar molt poc científica, per un motiu tant de comoditat meua com de comoditat del lector. En tot cas, la comprovació de tot el que dic és senzilla, car només cal anar a raura a l'any dels regidors de què es tracti o a les partides parroquials que facin referència a la seva família. De tota manera, aviso de la gran paciència que requereix.

1(bis) Ja en Torras i Ribé va deixar les coses bastant clares i ben plantejades sobre l'ajuntament borbònic a la Tàrraga del XVIII, en una primera aproximació, juntament amb altres casos, a la seva excel·lent tesi doctoral, publicada no fa gaire: TORRAS, Josep M.: *Els municipis catalans de l'Antic Règim (1453-1808)*. Barcelona, Curial, col. «Documents de Cultura», 18, 1983. De les taules dreçades per en Torras, al XVIII Tàrraga se'n presenta com una vila molt encarcarada en els grups de poder i amb una oligarquia local molt tancada, potser més encara que en altres poblacions. Hi ha a destacar a la dita vila:

- el fort paper que van tenir en l'ajuntament borbònic molts personatges que ja havien estat paers entre el 1690 i el 1714, i sobretot els que havien estat pers en cap (pp. 234 i 236), adaptació plena, per tant, de l'oligarquia local als borbònics.
- els conflictes de preeminència i rang dintre dels membres d'aquesta mateixa oligarquia entre botiguers de draps i argenters (p. 245).
- el caire tancat de l'oligarquia, que, a Tàrraga, el XVIII, era sobretot formada per doctors, artistes i pagesos, amb poca importància de nobles, comerciants i menestrals, almenys pels qui van entrar a l'ajuntament (p. 253). I, per descomptat, integrada pels rics de la població: els 50 majors contribuents del cadastre agafen el 68% dels càrrecs (p. 258).
- la perfecta distribució gradual dels càrrecs segons la importància social dels personatges, a la vila, durant tot el segle XVIII: el regidor degà essent un monopoli pràcticament absolut de nobles i doctors; el regidor segon, d'artistes i doctors; el regidor tercer i quart, d'artistes i pagesos; el cinquè i sisè, dels pagesos, però a la fi ja amb un paper notable dels menestrals (p. 256). I total monopoli també del càrrec de procurador sindic per nobles i doctors entre el 1760 i el 1808 (p. 334), mentre que els menestrals tampoc no aconseguien esgarrapar els càrrecs de diputat i sindic personer entre el 1766 i el 1808 (p. 348).

Totes aquestes línies del poder local targari i dels seus aprofitats sota els borbònics, perfectament dibuixades per en Torras, encara que de manera obligadament genèrica i primària, seran desenvolupades per nosaltres amb més profunditat i detalls en aquest article, en el qual ens centrarem també en un període cronològic més curt i concret, i veurem fins a quin punt la valoració es pot fer més pregona.

pagesia, hi trobaríem de tot, jornalers, parcers i mitgers, petits pagesos i pagesos propietaris benestants, tots esforçant-se per fer rendir unes terres seques i sotmeses a un clima continentalitzat molt negatiu que generava una agricultura fluctuant.² Una població d'unes 1.500 ànimes cap allà al 1718, i d'unes 2.000 cap allà al 1750, tot i que sortíem llavors de crisis i en començàvem unes altres de molt fortes,³ s'apinyava als carrers que anaven a confluïr de forma radial a la plaça de l'ajuntament i l'església. Una població on es noten i s'endevinen unes diferències de riquesa i contrastos socials notables i l'existència d'unes minories de forta presència dirigent.

L'impacte de la Guerra de Successió sobre Tàrrega va ser molt notable, encara que sóc de l'opinió que costarà de valorar-lo perfectament, més que res perquè Tàrrega, situada al bell mig d'un nus clau de comunicacions, va restar gran part de la guerra plaça oberta, sotmesa als capricis dels exèrcits que ara venien i després tornaven i a una sensació d'inseguretat pregoníssima. De més a més, la vila va quedar enmig del front lleidatà de la guerra, la qual cosa ens ha de fer entendre encara molt més els seus sofriments. Tales, destruccions de collites, saqueigs, abusos, requises de grans i ramats, obligacions de sostenir econòmicament els exèrcits, estan documentades en aquests anys perfectament. Una fugida o emigració d'una part notable de la seva població, famílies senceres, també. Tanmateix, altres evidències indiquen igualment èpoques intermèdies de tranquil·litat i una vida quotidiana que de sotamà anava seguint més o menys regularment i tenaç. En suma, un panorama sobre el qual és fàcil exagerar i en el qual el més imprescindible és matisar i aïllar els fets puntuals.⁴

D'entrada, la vila va ser austriacista, seguint el partit noble local amb més influència, la família Sobies. Però evidentment això no exclou que per part del poble la mobilització obeís a motius més vulgars i materials d'animadversió als rics... Motius, aquests, que, al capdavant, sembla que sortiran arreu on es busquin.⁵ Que una minoira de famílies de la vila van ser botifleres tampoc no cal dubtar-ho a la llum de la documentació posterior i dels casos individuals espigolats. Ara bé, sempre quedarà el dubte de si van ser-ho per propi convenciment o per resposta i reacció al poble agressiu. Sigui com sigui, un partit d'ordre és visible a la vila i en un sector d'aquest fa la impressió que es recolzen els borbònics per a nomenar posteriorment els regidors, sobretot en una primera etapa. Al capdavant, el cansament de la guerra i la inconcreció de qui era el bàndol que realment defensava la vila devien fer decidir els indecisos pel pur i simple guanyador.

Sobre aquesta vila arruïnada, desorientada, cansada i segurament també crispada per la guerra, el canvi total en el règim municipal es presenta com un pastís a aconseguir per les minories intel·ligents del lloc.

2. Vegeu GARRABOU, R.: «Sobre la formació del mercat català en el segle XVIII. Una primera aproximació a base dels preus dels grans a Tàrrega (1732-1811)», a *Recerques*, I, 1970, pp. 83-122. Vegeu també VIIAR, P.: «L'exploració agrícola d'una propietat a l'horta de Tàrrega», a *ibid.*, *Assaigs sobre la Catalunya del segle XVIII*, Barcelona, Curial, B.C.C., 5, pp. 11-42.
3. Tots aquests aspectes demogràfics el lector pot ampliar-los, si li escau, amb la lectura de la meua tesi de llicenciatura, ja citada.
4. El senyor Josep M. SEGARRA i MALLA ha escrit unes pàgines molt sentides sobre la Guerra de Successió a Tàrrega a *Recull d'episodis d'història tarregina des del segle XI al XX*, Tàrrega, Camps Calmet editor, 1973, pp. 117 i 118, i a la seva magna història de Tàrrega, en curs de publicació.
5. Com a la ciutat de Solsona, on el 1705 hi ha intents de saqueigs a cases de rics, motins i disturbis populars, i encaçament als botiflers. PLANÈS i ALBETS, Ramon: *1.a Guerra de Successió a Solsona, 1705-1714*, Solsona, G. Muval, estudi divulgatiu de 9 fulls extractat del Programa de la Festa Major de 1983 i publicat en separata, 1983, p. 4. Però vegeu sobretot SALES, Núria: *Els botiflers, 1705-1714*, Barcelona, Rafael Dalmau, «Ep. Hist.», 250, 1981, pp. 39-47.

Fins a l'any 1717 com a mínim, regeix a la universitat de la vila de Tàrrrega el sistema clàssic de paeria i consell, amb la insaculació dels càrrecs. El consell estricte, format per una quarentena de membres en teoria, era el consell general; per a assumptes més puntuals, hi havia un consell més reduït i de representació més fixa, el «consell particular». Quan els temes tractats no demanaven la reunió total del consell, hom s'ajuntava al comú en forma de «promenia» o «prohomenia», o sia, mitjançant una reunió de prohoms —caps de casa— no tan nombrosa com el consell, a vegades especialitzada en certs temes, i sempre més fàcilment convocable. Prohomenies i consells eren assemblees de caps de casa que aconsellaven els paers i decidien en conjunt amb ells les resolucions municipals. Els paers de la vila eren quatre, representant cadascun d'ells, *grosso modo*, cadascun dels grans grups socials de la vila: privilegiats i juristes, artistes, mercaders, lletrats, menestrals i poble, encara que la representativitat exacta no és senzilla d'escatir, i molt menys els criteris que seguïen a l'hora d'insacular cada persona a la bossa on era posada. El seu càrrec durava un any. Eren insaculats tots el prohoms en bosses i, passada la prova d'insaculació, extrets els paers a sorts entre els companys de cada grup o bossa mitjançant rodolins posats en una copa d'aram i extrets per un infant, extracció de paers i renovació municipal que sempre es feia l'endemà de la Pasqua de Resurrecció. La jerarquia dels paers era rigorosa, segons el seu grau: paer en cap, segon, tercer i quart, i hom substituïa el superior i passava a ser el paer principal si el paer superior no hi era. A part dels paers, hi havia els càrrecs de batlle i de veguer.

Aquest sistema tan complicat, cerimoniós com la sola mentalitat catalana pot ser-ho, i evidentment notablement popular i «neutre», desapareix radicalment amb els borbònics, que implanten el sistema de 6 regidors designats des de Barcelona, sense control de consell. O sia, un sistema força menys democràtic, molt centralitzat i de clares connotacions personalistes en els nomenaments (persones grates al nou règim). A part dels regidors, i per sobre d'ells, hi havia a Tàrrrega un tinent de corregidor dependent del corregidor de Lleida, càrrec suprem a escala local que era independent dels regidors i de clar privilegi borbònic, en una primera etapa gairebé vitalici; i un lloctinent del tinent de corregidor, que passava a ser-ho el regidor primer per a substitucions: el regidor primer substituïa el tinent de corregidor si era absent o estava malalt automàticament.

Els 6 regidors tenen també un any de durada de càrrec. Però són designats sempre a primers d'any, o sia, que la idea és que abastin de comandament un any natural. Això, almenys en teoria. Cada any, cap allà al mes de gener —de vegades febrer, algun cop abril o maig— prenia forma l'ordre oficial del Capità General del Principat amb el nomenament dels 6 regidors, ordre oficial que, quan era rebuda, es lligava sempre als llibres d'actes, a l'any corresponent. Ara bé, fins el 1727, si l'ordre era feta el gener o el febrer, i a vegades més tard, a la pràctica no es complia a Tàrrrega fins l'abril o el maig, i per tant només llavors es canviava l'ajuntament. O sia, que en lloc de regir l'ajuntament l'any natural estricte, a la pràctica cada grup de regidors, abans del 1730, era a l'ajuntament part d'un any i part de l'altre. A partir del 1730, el sistema millorarà en efectivitat i els nous regidors seran nomenats en efecte a començament d'any i amb uns terminis més estrictes: els canvis d'ajuntament llavors tenen ja lloc al febrer.

A Barcelona s'elegia els nous regidors de la llista o terna que cada any elaboraven els regidors per a indicar llurs successors. Es presentaven a Barcelona propostes de 12 candidats, dos per ordre o grau de regidor, per part de cada regidor, o només una única llista de 12 si es posaven tots d'acord.⁶ No es podien proposar persones que no fes dos anys

6. Que no sempre era així, car a vegades hi havia baralles, discussions i desacords sobre alguns candidats, com per ex. passa l'any 1732 (folis 77v. i 78 del volum 1732-1737).

com a mínim que haguessin tingut càrrec, ni, per descomptat, parents o familiars dels regidors del moment. En aquest sentit, una ordre oficial del 27 de desembre de 1726 incideix —simptomàticament— en el tema que les propostes o ternes siguin correctes, que es lliurin en un termini ràpid de temps, i que els regidors que han de sortir no les facin posant-hi cunyats, cosins, pares o fills seus. Queda clar, doncs, l'interès borbònic d'evitar els grups tancats locals i el monopoli de càrrecs entre unes poques famílies en les poblacions, a part de lluitar contra el retard en el lliurament de les propostes i designació dels nous càrrecs. El triomf sobre el retard en els nomenaments trigarà encara un xic a produir-se, però l'evitació dels grups tancats progressarà, a Tàrraga, on hi ha una notable mobilitat i variació en els càrrecs, si més no a nivell de minories àmplies. Fins i tot, disputes entre els regidors a l'hora de fer les propostes dels candidats entre els qui l'Audiència haurà de triar per substituir-los (com en la terna del 1732 per als regidors del 1733, o la del 1749 per als regidors del 1750), són la millor prova que hi havia un interès clar que el sistema no es viciés, dintre de la vila mateix.

A partir del 1740, però, i fins al 1744, Tàrraga és regida per regidors vitalicis que compren el càrrec i queden fixos a l'ajuntament. Llavors ja no hi ha mobilitat de cap tipus, ni ordres de nomenament i tria de persones, és l'època del monopoli. La recuperació per part de la vila del dret a presentar candidats és una prova més del rebuig que despertava el viciament del sistema, i potser també de les maniobres dels altres personatges locals que volien participar en el poder per uns interessos molt concrets.

Val a dir, abans d'endegar-lo, que per a fer un bon estudi d'aquest tema dels regidors i dels grups locals de poder sota els borbònics, caldria integrar-hi també les ternes o propostes enviades per l'ajuntament i veure com es tria a Barcelona (o no es tria, car a vegades hom prescindeix de la gent que proposa l'ajuntament per a l'any següent i designa unes altres persones més al seu gust). Però, és clar, fer això portaria massa feina: seria multiplicar per dos el nombre de persones estudiades, l'estudi dels oficis i grups socials, etc. Queda, per tant, per al futur, car evidentment això dels proposats que no surten elegits pot ajudar a donar tota una valoració nova del tema. Ací, per tant, no podem pretendre de conèixer perfectament totes les famílies polítiques locals, sinó només fer-nos una idea d'aquestes, i veure, això sí, les preferències dels borbònics. En aquest estudi tenim els triomfadors. En un altre s'hauran d'estudiar els derrotats.

L'EVOLUCIÓ QUALITATIVA DEL RÈGIM MUNICIPAL

La situació d'interinitat de l'antic sistema municipal català després de l'ocupació borbònica, tants cops descrita, es confirma també a Tàrraga plenament. Fins el 1717 com a mínim continua el sistema de quatre paers, a la vila. Ara bé, el sistema es fossilitza, car no hi ha més extraccions en aquests anys i la paeria que regeix Tàrraga en aquests primers temps de la postguerra (Benet Collell, doctor en drets; Damià Borràs, apotecari; Josep Llobera, pagès; i Francesc Armengol, pagès)⁷ es perllonga un temps inusual: per diversos anys sense renovació, del 1714 al 1717 com a mínim. O sia, ben bé força mesos després de la Nova Planta i tot... Això sí, no de la Nova Planta municipal.⁸

7. Dos d'ells, el Collell i l'Armengol, seran regidors borbònics més endavant, també.

8. Decrets del 6 de juliol de 1717 i del 13 d'octubre de 1718. Podeu veure aquests decrets, que demunten el vell sistema municipal català i reglamenten el nou, tot i que només a nivell general, a SOBREQÜÉS, Jaume (ed.): *L'Onze de setembre i Catalunya*, Barcelona, Undarius, col. «Textos», 2, 1976, pp. 129-140 i 143-149. No estranya, doncs, que a Tàrraga, com a moltes altres poblacions catalanes, el vell sistema de paers i consells no es toqui abans del juliol de 1717: no hi havia encara la disposició oficial que l'abolís formalment.

La renovació, de fet, els borbònics la desitjaven, no els devia agradar aquella situació d'interinitat. Així, ens trobem amb el curiós episodi del nomenament de nous paers targarins pel Capità General de Catalunya per l'ordre del 14 de desembre de 1715. Són també quatre persones, i amb el mateix nom tradicional. Mentre hom espera la Nova Planta, el sistema no es canvia, l'única cosa que es fa és desnaturalitzar-lo mitjançant el nomenament oficial enfront de l'extracció, per a col·locar-hi persones fidels. El més curiós, però, és que aquests paers designats per l'autoritat borbònica a finals del 1715 no accepten, fet i fet, el càrrec, i de seguida consta que aquests nomenaments van ser revocats per la mateixa autoritat borbònica (segons la reunió municipal del 15 de gener de 1716). Eren les persones elegides desafectes als ocupadors estrangers? Ho creiem poc probable, tant pel fet d'haver estat precisament nomenades per aquests, cosa que indicaria la fidelitat a la seva causa, com, sobretot, pel fet que, ells, en el nou sistema municipal de regidors que vindrà després, gaudiran molt sovint de càrrecs, i això ens els presenta com a personalitats de clares tendències botiferes —especialment dos d'ells, Ramon Borràs, doctor en drets, i Pasqual Artigues, pagès-notari-negociant, dos puntals fonamentals dels borbònics en la dècada dels '20 en el control de les regidories i del govern local targarí—. En realitat, potser en la renúncia d'aquests paers nomenats a dit hi van jugar més aviat factors com la prudència: el poc clar que estava encara aleshores el règim polític i municipal que s'implantaria, que podria fer preferible esperar, i, tal vegada, la por al desafecte popular envers ells, si, com cal suposar, el poble odiava els ocupadors militars estrangers, que el podria portar a descarregar la seva animadversió amb les personalitats locals col·laboracionistes. Ultra si, com hem de tenir en compte, els temps seguien essent moguts i les operacions bèl·liques i el clima de resistència a l'invasor continuaven, malgrat la guerra oficial ja s'hagués acabat. Uns anys després, en canvi, el Borràs, l'Artigues i el Bastida prou es faran un fart de pujar les escales de la casa municipal.

No sabem què passa a Tàrrrega en uns anys crucials com són els del 1717 al 1721. De juliol de 1717 a abril de 1721 no hi ha actes, al volum corresponent, cap ni una —simptomàtic, pensa hom, sobretot si tenim en compte que el juliol de 1717 hi ha l'ordre definitiva de reforma municipal—, i no podem per tant saber quins van ser exactament els darrers paers targarins i quins els primers regidors borbònics, ni quan va ser substituït, puntualment, el model de paeria pel de regidoria. Ara bé, promulgada ja la Nova Planta municipal el juliol de 1717, l'1 d'abril de 1718 el cens de la vila és encara firmat pels 4 paers...! Sigui com sigui, a l'abril de 1721 ens trobem ja amb sis regidors, que plausiblement podem suposar que vénen del nomenament de l'any 1720, car de seguida, en aquest mes d'abril de 1721, les regidories es renoven. En efecte, el cens masculí del 1720 ja va firmat per aquells.

Tot va molt tranquil —però, això sí, amb un sistema molt encarrat, com veurem aviat— en aquests primers anys. Fins el 1729 no detectem problemes interns en el sistema de regidors targarins. En aquest 1729, el regidor primer (Ramon Terés, notari) és substituït el mes de maig per un altre notari, Ramon Jover i Nadal. D'aquest Ramon Terés hi ha indicis per afirmar que era un dels personatges més odiats i impopulars de la vila. I el mes de juliol, els regidors segon i tercer queden també exonerats del càrrec. De fet, en l'exoneració del segon, l'apotecari Vilomara, la cosa semblava justificada, car acabava de morir aquell juny. Tanmateix, no sembla pas que l'Audiència ho hagués fet per aquest motiu, ni tan sols que n'estigués assabentada, de l'òbit. I llavors comença la reorganització interna de l'ajuntament. Per una ordre del 17 d'octubre de 1729 es canvia tot l'ordre de les regidories. L'apotecari Vilomara —justament el qui ja estava mort i havia estat tret del càrrec!— és pujat del teòric lloc de regidor 2on. al de 1er.; Jacint Robinat, un botiguer de draps que era el primer any que feia de regidor, va ser pujat del 4rt. lloc al 2on.; Antoni

Viala, un cerer que també era regidor per primer cop, pujat de 5è, a 3er.; Josep Castelltort, un botiguer de llenços que havia entrat el juliol en substitució precisament del Vilomara, baixat al 4rt. lloc; Josep Fàbrega, un pagès també regidor per primer cop, pujat de 6è. a 5è.; i el pagès Ramon Escursà, que havia entrat el juliol substituint el regidor 3er. Francesc Llopis, baixat a 6è. S'observa clarament el sentit jeràrquic tan accentuat de les regidories: la rica gent de comerç, als llocs alts; els pagesos, als darrers; i els nou vinguts, com era de rigor, baixat als últims.

Tanmateix, és curiós que en aquesta ordre de Barcelona es parli encara de Llorenç Vilomara, que va ser tret del càrrec, i en canvi no s'indiqui res de Ramon Jover, que hi havia estat inclòs. Ultra, quan Llorenç Vilomara estava ja mort... Una carta enviada per l'ajuntament de la vila es fa ressò de l'estranyesa que no sigui anomenat Ramon Jover, i interpreta que, doncs, aquest Ramon Jover queda suspès del càrrec. A més a més, la carta indica que tant el Vilomara com l'Escursà ja són morts... Nova badada a Barcelona: no s'han informat bé i han baixat de categoria l'Escursà, quan aquest ja és mort des del 7 de setembre. Agafada en les seves contradiccions i en la impotència de controlar perfectament el sistema i d'informar-se bé, Barcelona opta per la decisió salomònica: en carta de l'11 de novembre de 1729 hom contesta que, com que falta ja poc temps per a nomenar regidors nous, no cal substituir pas les vacants dels difunts Vilomara i Escursà. Quant al Jover, res, però per les actes següents notem que no havia estat pas suspès del càrrec, sinó que era ell l'autèntic regidor primer. Quan van posar el Vilomara i no van esmentar-lo a ell, a Barcelona devien anar ben despistats...

Una cosa semblant tindrà lloc l'any 1731, però ara no hi haurà aquest enrenou. El regidor 1er. nomenat per a aquest any, el doctor en lleis Josep Font, antic tinent de corregidor i un dels puntals borbònics a Tàrraga, ha mort ja l'1 de gener. No pren ni possessió, i, evidentment, al llarg de l'any 1731 no és present en cap sessió dels regidors. Tanmateix, no se li designa pas substitut...

Si l'embolic del 1729 ens informa perfectament de les imperfeccions de la política municipal borbònica oficial, l'embolic del 1732 ho fa del règim intern de l'ajuntament, en concret de l'acumulació de càrrecs i de les incompatibilitats. Per ordre del 27 de juny de 1732, el regidor segon d'aquest any, el nostre conegut notari Ramon Jover, és exonerat del càrrec i substituït per Marià Terés i Mateu, també notari. No diu el motiu, però el més probable és que el Jover sigui també secretari de l'ajuntament, car més endavant consta que és desplaçat d'aquest càrrec per un altre personatge conegut, el notari Ramon Terés. No s'acaben aquí les coses curioses. Flamant secretari encara, Ramon Terés torna a trobar-se —com abans el Jover ...— amb el roc en els seus peus, car és desplaçat del càrrec per ordre del 2 de setembre de 1732, precisament per Marià Terés i Mateu, el regidor segons nomenat feia tot just tres mesos. Però llavors aquest queda amb els dos càrrecs incompatibles de regidor i secretari, i al final s'ha d'elegir una persona estricta per al càrrec de secretari: queda elegit (29 de setembre) Pasqual Artigues, un dels homes bons dels borbònics, i Marià Terés queda només com a regidor. Ultra els gols que els ambiciosos de poder de la vila colen a Barcelona, crec que els fets municipals d'aquest any donen peu també a parlar d'una autèntica lluita pel poder per part de les personalitats i les faccions de la vila, i sempre amb la família Terés pel mig.

Després d'uns anys de tranquil·litat, dos petits reajustaments a finals dels '30. El 1737, el 18 de febrer des de Barcelona s'exonera el regidor 1er. tot just nomenat, el botiguer Jacint Robinat, el qual, encara que no consti el motiu exacte de l'exonerament, podem suposar que va ser-ho pel fet d'estar absent de Tàrraga (no es va presentar ni a la possessió). Entra com a nou regidor Antoni Ramon, semoler-fideuer, encara que no pas com a regidor 1er., sinó com a 3er. A 1er. s'hi col·loca un personatge de més categoria: el qui fins

llavors era regidor 3er.; el cerer Antoni Mestres, que fins passa per sobre del segon, un pagès. La jerarquia econòmica i laboral seguia essent sagrada. El 1739 notem una cosa semblant. El 4 d'abril, i sense que s'indiquin tampoc les causes, el regidor 2on., el botiguer Josep Castelltort, és exonerat i el substitueix el doctor en medicina Joan Teixidor, un altre dels puntals forts dels borbònics a Tàrraga en aquesta primera meitat del XVIII. Ara bé, com que aquest 1739 el càrrec de regidor 1er. l'ocupa un cavaller (Ramon de Cercós), no hi ha canvi de cap més tipus.

I arribem així al període del monopoli. L'any 1740 és designat un equip de regidors normal, però a partir de mitjan any comencen a entrar a l'ajuntament de la vila regidors vitalicis, que han comprat el càrrec al rei i que a mesura que van entrant van desplaçant els regidors originals. Els documents reials de venda del càrrec són lligats al volum i ens assabentem així dels preus pagats. Aquestes són les persones i els preus del càrrec:⁹

- Josep Castell, apotecari. Preu: 1.500 rals de billó. Fet regidor el 23 de juny de 1740.
- Antoni Viala, candelero de cera. Preu: 1.500 rals de billó. Fet regidor el 23 de juny de 1740.
- Pere Vila, notari. Preu: 1.500 rals de billó. Fet regidor el 18 d'agost de 1740.
- Francesc Llopis, negociant-passamaner. Preu: 10.000 rals de billó (per «*juro de heredad*»). Fet regidor el 27 d'octubre de 1740.
- Sebastià Cercós i Novell, ciutadà honorat de Barcelona i doctor en ambdós drets. Preu: 2.000 rals de billó. Fet regidor el 29 de novembre de 1740.
- Mateu Castellana, tractant-pagès. Preu: 2.000 rals de billó. Fet regidor el 16 de desembre de 1740.

Veiem que són majoritàriament gent de comerç i de diners els qui compren el càrrec. Burgesos locals que fan una inversió.

A mesura que aquests regidors perpetus entraven a l'ajuntament de la vila, anaven desplaçant per ordre de jerarquia els originals, en perfecta gradació. Es van produir en això situacions curioses. Així, en reunió del 10 d'agost, els regidors 2on. i 3er., i sense que hi hagi cap ordre oficial pel mig, dimiteixen espontàniament del seu càrrec per tal que en el seu lloc entrin els dos primers regidors vitalicis designats pel rei, però una ordre de Barcelona del 27 d'agost estableix que han d'ésser els dos regidors darrers els qui deixin el càrrec, i no pas els altres de més grau. D'altra banda, per ordre del 23 de novembre de 1740, Barcelona disposa que Francesc Llopis sigui pujat al lloc de regidor 2on., immediatament per sota del regidor 1er., que seguia essent-ho el creat originalment a començaments d'any, el llicenciat en dret i ciutadà honorat de Barcelona Joan Ignasi Çanou, un altre puntal borbònic de la vila que serà evidentment el darrer regidor a deixar el càrrec. Era lògic que la Llopis se'l fes passar per sobre de tots, car, de fet, era el qui havia pagat més pel càrrec.

Quan a finals d'any és designat el darrer vitalici, el cerele es clou. A partir de l'any següent, 1741, l'ordre dels 6 regidors vitalicis queda així: el 1er. el ciutadà honorat de Barcelona; el 2on., el Llopis; el 3er., l'apotecari Castell; el 4rt., el notari Vila; el 5è., el candelero de cera Viala; i el 6è, el tractant-pagès Castellana. Es respecta el grau de jerarquia social, i no pas el preu pagat pel càrrec, car, per exemple, el Llopis és superat pel ciutadà honorat Cercós. Aquesta jerarquia es mantindrà sempre idèntica en els anys següents.

Encara el rei segueix fent negoci amb el monopoli municipal targarà i el 30 de novembre de 1741 nomena el notari Antoni Terés i Iturbe —novament un Terés— regidor vitalici «futurar» de la vila, és a dir, regidor de recanvi que entrara quan s'absenti, estigui malalt o mori un dels que ja hi són, pel preu de 1.500 rals de billó. L'ajuntament de Tàrraga apli-

9. Se suposa, evidentment, que les quantitats van expressades en rals grossos o de 8, que valen per deu de petits.

ca aquesta ordre el mes de juny de 1742 i decideix que quan el dit Antoni Terés entri a substituir algun dels regidors propietaris ocuparà sempre —òbviament hom ja ho podia pensar així— el lloc 6è., sigui quin sigui el substituït.

Aquest monopoli municipal de Tàrrega no va ser, sortosament, llarg, sinó que va durar només quatre anys escassos. Tanmateix, la vila va haver de comprar a preu d'or i endeutant-se fortament la llibertat de presentar candidats i aconseguir així mobilitat anual en els càrrecs novament. El 3 de juny de 1744 cessen de cop aquests regidors vitalicis, perquè la vila els ha comprat el càrrec per tal de poder tornar a presentar ternes anuals. Les quantitats pagades a cadascun consta que van ser:

- a Sebastià Cercós, 29.355 rals 15 maravedís de billó;
- a Francesc Llopis, 109.428 rals 32 maravedís de billó;
- a Josep Castell, 19.855 rals 15 maravedís de billó;
- a Pere Vila, 19.855 rals 15 maravedís de billó;
- a Antoni Viala, 19.855 rals 15 maravedís de billó;
- a Mateu Castellana, 29.355 rals 15 maravedís de billó;
- a Antoni Terés, 19.913 rals 32 maravedís de billó.

És a dir, tal com especifica l'acta, les quantitats que cadascun havia gastat, més els drets de *medianata* i *servicio* pagats també per ells.¹⁰ La inversió dels compradors, doncs, no havia estat pas tan productiva com això: els havia donat de benefici només els guanys anuals, i per un període de temps que va ser molt reduït.

Aquesta etapa (1740-44) de monopoli municipal, a Tàrrega, no la tindrem en compte en aquest article, ni els regidors d'ella seran inclosos als recomptes. Com que van ser al càrrec per compra, no serveixen per a indicar ni el grau de preferències polítiques locals ni les de Barcelona i no informen, per tant, dels grups i personatges influents a la Tàrrega borbònica de la primera meitat del XVIII. Són, simplement, persones que s'agafen al càrrec com un negoci.

Trencat el monopoli, des de Barcelona s'omple el buit de poder municipal, mentre es nomenen els nous regidors per a la resta del 1744, disposant que de moment quedin provisionalment com a regidors els mateixos que hi havia el 1740 abans dels vitalicis, en el darrer ajuntament designat. Aquests hi són durant juny i juliol, i a partir de juliol entren ja els nous regidors nomenats. A partir d'ara, tot torna a la normalitat, i en els anys següents el sistema de nomenament funciona com una seda, àdhuc després del 1750, data en la qual nosaltres tallem el present estudi.

Arribats en aquest punt, una primera evidència s'imposa: les peripècies del sistema municipal, a Tàrrega, durant la primera meitat del XVIII, es concentren en els anys 1729-1739, quan el primitiu encarcament i respecte a l'oficialisme inicial borbònic (anys '20) van desaparèixer. L'ànsia de càrrecs es farà patent en aquests '30, havent desaparegut ja la prevenció inicial. El procés culmina amb les compres dels càrrecs l'any 40, que indica com les classes mitjanes locals s'havien integrat perfectament al nou règim i volien aprofitar-se'n.

10. Fet i fet, val a no enganyar-se. Compte a agafar les xifres linealment. No s'ha de creure que aquests particulars hi surtin guanyant, amb la venda del càrrec comprat, perquè els paguen el mateix que ells ja van pagar, només que aquí les quantitats van expressades en rals pertits, i en els documents de la compra, en rals de 8, cosa que en realitat ens indica unes quantitats equivalents, només que aquestes expressades en unitats monetàries deu vegades més petites.

EVOLUCIÓ QUANTITATIVA DEL RÈGIM MUNICIPAL.

Cal recordar ja des d'ara que el fet que el poder borbònic triï unes persones per a regidors no vol dir que aquestes siguin necessàriament les seves preferides. Prèviament, a la vila hom elaborava les llistes de candidats per part de l'ajuntament que acabava. Això, si més no, indica les persones que formaven part de l'oligarquia local i entre les quals aquesta es rodava. Per altra banda, no podem minimitzar tampoc el paper decisiu de l'Audiència com a baròmetre del caire botifler dels elegits, màxim quan de vegades sembla deduir-se que a Barcelona se salten alegrement les propostes elaborades per la vila i designen aquelles persones que els convenen (sovint, potser, per desfer fins i tot el monopoli exclusiu dels càrrecs per part de l'oligarquia local, massa tancada).

Segui com sigui, el valor representatiu dels regidors elegits, si ho agafem per blocs, és indubtable, i permet dibuixar bé a grans trets l'evolució en el temps del sistema municipal targari. Quantificant per quinquennis les persones que passen pels càrrecs, ens surt aquesta simptomàtica taula:

1721-40 / 1744-50: Proporcions persones-regidors (a)

	Càrrecs a ocupar (b)	Nombre de persones que els ocupen	Càrrec per persona	Persones del tot noves en regidoria (c)
1721-24	30	19	1,5	—
1725-29	33	25	1,3	15
1730-34	31	26	1,2	12
1735-39	32	32	1,	20
1740; 1744	12	12	(1),	5
1745-50	36	30	1,2	17
Total				
1721-40 / 1744-50	174	88 (d)	1,9	

(a) S'exclouen absolutament del present recompte els regidors que van gaudir del càrrec per compra al període 1740-44, que no són d'elecció lliure ni significativa (i se seguiran exclouent en totes les taules venidores al llarg de l'article). S'exclouen també, evidentment, els casos del càrrec de tinent de corregidor, que mereixen un tractament a part.

(b) Hi sumen també aquells que s'han d'omplir a mitjan any per exoneració del regidor nomenat inicialment, car a la pràctica són autèntics nous càrrecs a omplir.

(c) Comptant a partir del 1721. Per tant, com més ens allunyem d'aquest any de referència, més valor té que entri a regidor una persona que fins llavors no ho havia estat.

(d) No concorda amb la suma simple dels totals parcials de cada quinquenni perquè en aquests quinquennis comptàvem només les persones que hi havia dintre d'ells, i, llavors, com que una mateixa persona podia estar en diversos quinquennis, el recompte global no equival a la suma automàtica dels quinquennis, sinó al destriament exacte de persones.

El sistema municipal targari va deixant de ser encarcerat progressivament. Ho és bastant el 1721-24, on la proporció càrrecs —persona, sense ser inacceptable, és dolenta. No ho és gairebé gens a 1735-39, on no hi ha persona que repeteixi càrrec en aquells anys i on entren un munt de persones a l'ajuntament que fins aleshores no hi havien estat mai. En canvi, el sistema torna a encarcerar-se un xic a 1745-50, però només en la qüestió rotativa dels càrrecs, car s'ha de valorar en tota la seva extensió el fet que ara entrin 17 persones que encara no havien estat mai regidors fins aleshores.

No crec que es pugui parlar d'un monopoli descarat dels càrrecs municipals per part de l'oligarquia targarina sota els borbònics. Encara que, evidentment, quelcom d'això hi hagi (retingueu, si no, aquesta mitjana global de gairebé una repetició de càrrec per persona). Però la impressió no és pas la d'un cau tancat, ni de bon tros —que, d'altra banda, les disposicions borbòniques tampoc no permetien—. Va ser-ho bastant en els primers temps, i després es va anar obrint. Llevat del període 1740-44, és clar. I l'època més oberta, democràtica i popular —ni que sigui amb moltes limitacions—, dels regidors de Tàrraga a la primera meitat del XVIII va ser el quinquenni 1735-39, la bona època, per flexibilitat, del sistema municipal. Conclusió global que es pot comprovar també mirant les altres taules d'aquest article. I evidentment és simptomàtic que això sigui així només ara, quan ja estem lluny de la guerra i el clima tens de postguerra està passant...

LA BASE SOCIAL I ECONÒMICA DELS REGIDORS

De quina situació social eixien els regidors targarins a la primera meitat del XVIII? Quin nivell econòmic tenien i quina força representaven dintre de la jerarquia social de la vila? El tema és, òbviament, important per a una vila com Tàrraga, on els sectors d'artesanía, comerç, classes liberals, sectors rendistes i població jurídica i de categoria eren importants, tot i que el predomini fos agrícola. Evidentment, el tema pot només estudiar-se aquí a nivell molt global, car un aprofundiment real exigeix una feina ingent. Tanmateix, les línies mestres poden ser perfectament dibuixades.

Resseguint pacientment la situació laboral i ocupacional de cada regidor hem pogut dibuixar els grups econòmics i socials que entren a l'ajuntament de la vila, cosa que es troba en el contingut de les taules següents.

1721-40 / 1744-50: Oficis, ocupacions i situacions socials i laborals del conjunt de regidors de l'ajuntament de Tàrraga (tots els casos)

	Nombre	%
Cavallers	3	1,4
Ciut. honrats de Barcelona	8	3,7
<i>Nobles / privilegiats</i>	11	5,2
Batxillers en lleis	2	0,9
Doctors / llic. en drets	24	11,3
Notaris	18	8,5
<i>Juristes / gent de ploma</i>	44	20,7
Apotecaris	8	3,7
Cirurgians	8	3,7
Doctors en medicina	10	4,7
<i>Sector sanitari</i>	26	12,2
Botiguers de teixits	20	9,4
Negociants	16	7,5
Revenedors	1	0,4
<i>Sector de comerç</i>	37	17,4

	Nombre	‰
Argenters	6	2,8
Cerers / candelers de cera	10	4,7
Espardenyers / soguers	2	0,9
Ferrers	2	0,9
Forners	2	0,9
Ganivetaries	1	0,4
Passamaners	2	0,9
Sastres	4	1,9
<i>Sector obrador</i>	29	13,6
Jornalers	1	0,4
Pagesos	59	27,8
<i>Sector agrari</i>	60	28,3
Escultors	2	0,9
Semolers / fideuers	3	1,4
<i>D'altres</i>	5	2,3
	212	99,1
	212	99,7

Es fa la taula agafant tots els casos d'oficis i ocupacions que constin en alguna part de la nostra documentació, atribuint per tant de vegades a una persona 2 i fins 3 situacions laborals. És a dir, per ex., si hom consta en diverses parts que era pagès, negociant i sastre, es comptat alhora per nosaltres al grup dels pagesos, al grup dels negociants i al grup dels sastres. Tot i la no correspondència cronològica d'aquestes diverses mencions, diverses ocupacions i situacions com aquestes podien ser perfectament contemporànies en el temps i per tant no excloure's entre si. Calia, doncs, reflectir-les totes. A més a més, cadascuna de les tres fonts emprades per nosaltres tenia la seva riquesa informativa, en aquest tema, i era preferible aprofitar-les en conjunt que no pas basar-nos en una de sola. Així, doncs, els totals d'aquesta taula no equivalen a persones sinó a trets socio-econòmics dels regidors tarregans, car alguns casos són a la taula desglossats en 2 ó 3 grups alhora, independentment entre si.

Per altra banda, cal dir, fet i fet, que alguns grups d'aquesta taula poden semblar, d'entrada, questionables. Sobretot, el fet de posar en dos grups distints els doctors en dret i els en medicina, sense fer-ne un únic grup de «doctors» conjuntament, i el de no haver desglossat entre «artistes» i «menestrals» típics. Certament, aquest punt de vista crític és molt vàlid, a nivell teòric. Per ex., la categoria social d'un doctor universitari en lleis no era pas la mateixa d'un notari, que no tenia la seva titulació, i encara menys la d'un cirurgià envers un metge titulat. De tota manera, hem preferit de totes totes fer la classificació present, per diverses raons de pes. Una d'elles, que tampoc la categoria social i la riquesa d'un metge i d'un advocat no semblen ser pas ben bé equivalents, a Tàrrrega, sinó diferents, en favor dels segons. Una altra, que, almenys pel que tenim vist nosaltres a Tàrrrega, la riquesa i el poder d'apotecaris i notaris eren alts, i el prestigi social d'aquestes famílies, indubtable; les famílies d'argenters i cerers estaven prou per sota d'ells, a la vila, i per això no semblava convenient englobar aquests juntament amb notaris i apotecaris. Una tercera, per tal de veure ben bé el paper concret que van jugar en el govern municipal borbònic els sectors de lleis i de sanitat com a tals sectors, car se sap que van ser especialment pro-botiflers. A més a més, classificar aquests sectors alts en «doctors» i «artistes» no veiem pas que no doni molt resultat, a Tàrrrega, sinó, ben al contrari, unes xifres molt opaques i que fan ressaltar molt poc d'especial. Són llavors una trentena de «doctors» contra una cinquantena d'artistes, els que tenen càrrecs municipals, xifres simplement proporcionals a la quantitat real de persones en aquests dos grups. I, finalment, la raó definitiva: tal com es veurà després, advocats i notaris presenten una tendència *conjunta i perfectament paral·lela* en la seva ocupació dels càrrecs municipals que és *radicalment diferent* a la d'apotecaris, cirurgians i metges, que tenen la seva pròpia i una lògica molt clara com a sector. Al mateix temps, la tendència de cerers i argenters és també molt diferent de la dels notaris, i, en canvi, a penes gens distinta de la dels artesans baixos. Vila petita, Tàrrrega no tenia pas les mateixes realitats socials que les grans ciutats catalanes, i això justifica una classificació diferent i menys «classista», al nostre entendre.

Si mirem el tema globalment (taula del costat), de seguida ens adonarem d'una cosa: tots els grups socials entren amb els borbònics al govern municipal, però no de forma democràtica. Hi entren realment molts pagesos, però no jornalers. També, massa privile-

giats, massa homes de lleis, massa notaris, pel gruix social que tenien. I, dintre del gran grup de l'artesanat, massa artesans de categoria i pocs de la menestralia popular; cap teixidor, cap mestre de cases, cap seller, cap boter, cap sabater, cap fuster, oficis, tots aquests, de notable predicament a la vila, com documentacions paral·leles de l'època ens permeten de comprovar. I els artesans que sí que hi són representants poc paper hi tenen: hi entren només com a excepció. Per sectors, el dels juristes i el sanitari semblen clarament inflats,¹¹ en detriment, sobretot, de l'agrari i menestral. Fixeu-vos que els tres primers sectors, que són econòmicament improductius, suposen més d'1/3 de tots els càrrecs de regidors, i que la gent que pròpiament treballa (manualment) no agafa ni la meitat dels càrrecs, i això que alguns d'aquests pagesos seran fins i tot pagesos rics que no es portaran la terra amb el seu treball, o que, com a mínim, llogaran gent. Sí que es pot parlar, doncs, d'una certa oligarquia econòmica i social a la Tàrraga borbònica, d'una minoria —però bastant extensa— de gent de lleis, de categoria i de riquesa provinent del negoci, l'artesanat de qualitat i la terra, que copa els càrrecs en benefici seu, encara que, va de callada, la valoració exacta no es podrà fer fins que no hi hagi força monografies locals sobre el tema.

L'evolució cronològica de tots aquests grups econòmics en el control del poder municipal dona uns resultats encara més simptomàtics. Vegeu la taula següent amb el destriament per quinquennis. No és pas homogeni en el temps el domini polític de cada grup. Si el sector nobiliari, el sanitari i l'agrari es mantenen bàsicament sempre igual —però l'agrari guanyant molt a la dècada dels '30—, en canvi el sector de la gent de lleis inicia una caiguda de favor entre els borbònics que podem titllar d'espectacular, només esmorteïda mínimament pel darrer sexenni, mentre que el sector menestral es va fent tenaçment, i no sense dificultats, amb algunes regidories.

El quinquenni realment interessant és el de 1721-24,¹² on els juristes tenen un predomini aclaparador, que fins i tot eclipsa d'altres sectors socials paral·lels al seu. S'endevina que els borbònics, i la mateixa oligarquia local targarina, només confien, en aquesta primera postguerra amb els afrontaments encara latents, en un grup reduït de persones fidels al nou règim dintre del món oficial de la jurisprudència i de la probable riquesa. I, d'altra banda, ni que no siguin uns botiflers declarats tots ells, el mateix esperit legalista i formalista deu fer a aquests notaris i doctors en drets —el Terés, el Borràs, el Collell, el López, el Jover, l'Artigues— especialment predisposats a acceptar primer que ningú el nou règim. Per descomptat, molt més que el poble, que sempre és més romàntic i fidel al passat; per això no hi ha cirurgians ni pràcticament menestrals. Encara que, va de callada, també podríem fer una altra interpretació d'aquest quinquenni: que copen el poder municipal els grups rendistes en perjudici de la burgesia mitjana. Però renda i botiflerisme sembla que es donen en aquests anys la mà, i el criteri polític sembla el principal.

Quant als pagesos, no val a enganyar-se: els Escursà, Fàbrega, Cisteró, Soler, són pagesos propietaris bons i benestants, gent que, per ex., als cadastres del 1716 i 1721 té cases avaluades en 150, 200 lliures —no són, ni de molt els únics, ni els més rics, emperò, cosa que ens inclina novament cap a consideracions polítiques per a explicar els seus nomenaments—; la majoria de pagesos les tenen només entre 50 i 150 lliures, i els jornal·lers, per descomptat, normalment per sota de 50 lliures. En canvi, en els regidors pagesos posteriors, sobretot de la dècada dels '30 i dels '40, trobem ja casos més modestos, gent amb cases de 150, 100, 80, 50 lliures. Així, doncs, aquests pagesos regidors dels primers

11. Ja la historiadora Núria Sales se sorprèn de trobar molts metges i apotecaris entre els filipistes. Vegeu la seva obra citada anteriorment, p. 44.

12. A la pràctica és un quinquenni, perquè, tal com hem dit abans, l'equip inicial de regidors del 1721 sembla que ha de venir clarament del 1720.

**1721-40 / 1744-50: Oficis, ocupacions i situacions socials i laborals del conjunt de Regidors
de l'Ajuntament de Tàrrrega (Destriament per quinquennis)**

	1721-24		1725-29		1730-34		1735-39		1740; 1744		1745-50	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Cavallers	—	—	1	2,4	—	—	1	2,8	1	—	—	—
Ciut. honrats Barna.	1	2,7	1	2,4	2	4,8	1	2,8	1	—	2	4,4
<i>Nobles / privilegiats</i>	1	2,7	2	4,8	2	4,8	2	5,5	2	15,3	2	4,4
Batxillers en lleis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4,4
Doctors / llic. drets	10	27,7	5	12,2	4	9,7	2	5,5	1	—	2	4,4
Notaris	6	16,6	4	9,7	4	9,7	1	2,8	—	—	3	6,6
<i>Juristes/gent ploma</i>	16	44,4	9	21,9	8	19,5	3	8,3	1	7,7	7	15,5
Apotecaris	1	2,7	4	9,7	1	2,4	1	2,8	1	—	—	—
Cirurgians	—	—	1	2,4	2	4,8	2	5,5	1	—	2	4,4
Doctors en medicina	2	5,5	1	2,4	3	7,3	1	2,8	—	—	3	6,6
<i>Sector sanitari</i>	3	8,3	6	14,6	6	14,6	4	11,1	2	15,3	5	11,1
Botiguers de teixits	2	5,5	4	9,7	5	12,2	4	11,1	—	—	5	11,1
Negocians	3	8,3	5	12,2	3	7,3	2	5,5	1	—	2	4,4
Revenedors	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2,2
<i>Sector de comerç</i>	5	13,9	9	21,9	8	19,5	6	16,6	1	7,7	8	7,8
Argenters	—	—	—	—	2	4,8	2	5,5	—	—	2	4,4
Cerers/candlers cera	1	2,7	2	4,8	1	2,4	1	2,8	3	—	2	4,4
Espardenyers/soguers	—	—	—	—	—	—	1	2,8	—	—	1	2,2
Ferrers	—	—	—	—	—	—	1	2,8	—	—	1	2,2
Forners	—	—	—	—	—	—	1	2,8	—	—	1	2,2
Ganivetaires	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2,2
Passamaners	—	—	2	4,8	—	—	—	—	—	—	—	—
Sastres	1	2,7	2	4,8	1	2,4	—	—	—	—	—	—
<i>Sector obrador</i>	2	5,5	6	14,6	4	9,7	6	16,6	3	23,	8	17,8

	1721-24		1725-29		1730-34		1735-39		1740; 1744		1745-50	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Jornalers	—	—	—	—	1	2,4	—	—	—	—	—	—
Pagesos	9	25,	9	21,9	12	29,2	13	36,1	3		13	28,9
<i>Sector agrari</i>	9	25,	9	21,9	13	31,7	13	36,1	3	23,	13	28,9
Escultors	—	—	—	—	—	—	1	2,8	—	—	1	2,2
Semolers/fideuers	—	—	—	—	—	—	1	2,8	1		1	2,2
<i>D'altres</i>	—	—	—	—	—	—	2	5,5	1	7,7	2	4,4
Total	36	99,4	41	99,4	41	99,4	36	100	13		45	99,4
		99,8		99,7		99,8		99,7		99,7		99,9

La nota de la taula anterior té, evidentment, el mateix valor, aquí.

'20 a Tàrrrega podien estar també a prop del rendisme, o ser una mena d'empresaris agraris en petit, i, per tant, gent d'ordre.

En conjunt, però, allò que més ressurt del quinquenni 1721-24 és la importància que l'Audiència donava al privilegi i al prestigi, i la marginació a què sotmetia la burgesia local. Ni argenters ni cirurgians són triats per a regidors, poquíssims apotecaris, cerers i botiguers, només alguns bons pagesos, i, va de callada, cap artesà menestral. Són anys de postguerra i els borbònics desconfien totalment del poble i volen només gent de qualitat.¹³

El quinquenni següent, 1725-29, és, en canvi, de profund reajustament envers l'anterior. El sector dels juristes cau a la meitat i els sectors del comerç i el menestral augmenten sensiblement el seu nombre de regidors. En el sector dels pagesos, poques novetats. De tota manera, el canvi d'aquest quinqueni '25-'29 no cal exagerar-lo tampoc excessivament, car si bé és cert que baixa el grup dels de roba i ploma, també ho és que augmenta el sanitari, pels apotecaris. En conjunt, si els tres grups improductius tenien un 55,4% de tots els regidors a 1721-24, ara encara tenen un 41,3%, que segueix essent molt, i, per descomptat, per sobre de la mitjana general que trobàvem a la taula anterior.

El 1730-34, aquesta proporció d'aquests tres grups improductius és encara del 38,9%, però el 1735-39 baixa al 24,9%. Després d'un quinquenni de transició com és el de 1730-34, on tanmateix els pagesos es fan més presents entre els regidors, el de 1735-39 és el més obert de tots i el primer on hi ha un repartiment una mica lògic dels càrrecs entre el ventall social. No pas popular, això no, perquè per exemple segueix havent-hi pagesos rics i artistes, però almenys més gent nova i baixa accedeix a les regidories, i, al capdavant, fixeu-vos com el grup de notaris i advocats toca fons. El quinquenni de les capes mitjanes locals? El quinquenni de la burgesia?

Sigui com sigui, aquesta prometedora evolució del sistema de nomenament de regidors en pro d'una major igualtat sofreix una dura paràlisi amb la compra dels càrrecs vitalicis el 1740, i, a partir del 1745, el sistema torna a empitjorar lleugerament. Els tres sectors improductius pugem a un 31% per exemple. Com a mínim, allò que sí que es pot dir és que la tendència democratitzadora en el municipi targarí s'ha vist interrompuda.

Així, doncs, una oligarquia jurídica i política de bastant reduïda base domina, amb el suport de l'Audiència, la vida municipal targarina en els primers anys de la postguerra, anys durs. Després, aquesta oligarquia local s'amplia amb una base més burgesa i renovada per iniciativa també de Barcelona, quan la confiança en l'estabilitat del nou règim va imposant-se i no és ja imprescindible la categoria social d'una persona per a garantir l'efectivitat del càrrec. Però sempre, això sí, es dona el control de les regidories per part de la minoria dels comerciants, els bons oficis, els bons pagesos i la gent respectable, en diferents proporcions segons les èpoques, però sempre manifestada pregonament. És garantir l'ordre reservant el pastís del poder als rics del lloc. Amb els borbons, el poble baix targarí no entra mai —o quasi— a l'ajuntament, quan abans, amb el règim de pacria, hi tenia sempre com a mínim un representant. I això que ara hi ha 6 regidors i abans només 4 paers... Els sectors alts i benestants, en canvi, el saben segur. És potser per això que els borbons van regnar tan tranquil·lament i sense sotracs a la Catalunya del XVIII?

13. Confirmem perfectíssimament, en el nostre cas local, allò que Núria Sales va definir impecablement en el seu genial llibretó sobre els botiflers: «pocs anys després de la guerra, ser adroguer, confiter o apotecari, no diguem ja pagès o bé home d'ofici manual, serà considerat un inconvenient més gran per exercir càrrecs municipals que no pas haver estat partidari de l'arxiduc!». *Op. cit.*, p. 44.

LA BASE SOCIAL I ECONÒMICA DE CADASCUNA DE LES SIS REGIDORIES

Abans hem dit que la jerarquia i el grau dels regidors era cosa bàsica, a la Tàrrrega borbònica. Evidentment, això porta implícita una altra consideració fonamental: cada regidoria estava reservada, encara que no de forma rígida, a uns determinats grups socials.

Vegeu les taules següents, si us plau. Els nobles o pseudo-nobles, gairebé tots ells van a la regidoria primera. Només un ciutadà honrat de Barcelona va una vegada a regidor segon, però és perquè aquell any de regidor primer ja hi ha un cavaller. Els advocats, majoritàriament a la regidoria primera, i menys a la segona; a la tercera, hi cauen només per casualitat, i sempre perquè els càrrecs 1 i 2 estan ja copats per persones de més categoria (1720-21, 1726). Els notaris, en canvi, es reparteixen una mica pertot arreu, però sempre dintre de les quatre primeres regidories, mai per sota, i amb preferència a la segona i tercera. Els metges, preferentment a la primera, encara que també a la segona i tercera. Els apotecaris són, com els notaris, segons i tercers regidors; mai primers, això ja no. Els cirurgians, en canvi, van una mica per sota de tots aquests, són tercers i quarts regidors, i en un cop arriben fins i tot al cinquè grau. Però, en conjunt, la gent improductiva d'oficis prestigiosos i de categoria no baixa mai de la quarta regidoria i preferentment està per sobre.

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrrec de regidor primer

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740; 1744	1745-50	Total	%
Cavallers	—	1	—	1	1	—	3	8,1
Ciutadans honorats Barna	1	—	2	1	1	2	7	18,9
Batxillers en lleis	—	—	—	—	—	1	1	2,7
Doctors / llic. en drets	4	3	3	2	1	2	15	40,5
Notaris	—	2	—	1	—	—	3	8,1
Doctors en medicina	—	—	2	—	—	3	5	13,5
Botiguers de tall	—	—	—	1	—	—	1	2,7
Botiguers de teixits	—	—	—	1	—	—	1	2,7
Cerers / candelers de cera	—	—	—	(1)	—	—	1	2,7
							37	99,9

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrrec de regidor segon

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740; 1744	1745-50	Total	%
Ciutadà h. Barna	—	1	—	—	—	—	1	3,1
Batxiller en lleis	—	—	—	—	—	1	1	3,1
Doctors / llic. en drets	5	1	1	—	—	—	7	21,8
Notaris	—	2	2	—	—	2	6	18,7
Apotecaris	—	2	1	1	1	—	5	15,6
Cirurgians	—	—	—	1	—	—	1	3,1
Drs. en medicina	—	—	1	1	—	—	2	6,2
Botiguers de teixits	—	1	1	2	—	1	5	15,6
Argenters	—	—	—	—	—	1	1	3,1
Cerers / candelers cera	—	—	—	—	1	1	2	6,2
Pagesos	—	—	—	1	—	—	1	3,1
							32	99,6

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrec de regidor tercer

	1721-24	1725-29	1730-39	1735-39	1740; 1744	1745-50	Total	%
Doctors / llic. en drets	1	1	---	---	---	---	2	5,5
Notaris	2	---	2	---	---	1	5	13,9
Apotecaris	---	2	---	---	---	---	2	5,5
Cirurgians	---	---	1	---	---	1	2	5,5
Doctors en medicina	2	---	---	---	---	---	2	5,5
Botiguers de tall	---	---	---	---	---	1	1	2,7
Botiguers de teixits	---	1	2	---	---	2	5	13,9
Negociants	---	1	1	1	---	---	3	8,3
Argenters	---	---	---	2	---	1	3	8,3
Cerers / candelers cera	---	---	---	1	2	1	4	11,1
Passamaners	---	1	---	---	---	---	1	2,7
Pagesos	---	1	1	2	---	1	5	13,9
Semolers / fideuers	---	---	---	1	---	---	1	2,7
							36	99,5

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrrec de regidor quart

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740; 1744	1745-50	Total	%
Notaris	4	---	---	---	---	---	4	11,1
Apotecaris	1	---	---	---	---	---	1	2,7
Cirurgians	---	---	1	1	1	1	4	11,1
Drs. en medicina	---	1	---	---	---	---	1	2,7
Botiguers de teixits	---	2	1	---	---	1	4	11,1
Negociants	2	1	1	---	---	---	4	11,1
Argenters	---	---	1	---	---	---	1	2,7
Cerers / Candelers	---	1	1	---	---	---	2	5,5
Èspardenyers /soguers	---	---	---	---	---	1	1	2,7
Sastres	---	---	1	---	---	---	1	2,7
Pagesos	2	1	2	3	1	2	11	30,5
Escultors	---	---	---	1	---	1	2	5,5
							36	99,4

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrrec de regidor cinquè

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740; 1744	1745-50	Total	%
Cirurgians	---	1	---	---	---	---	1	2,5
Botiguers de teixits	---	---	1	1	---	1	3	7,7
Negociants	1	2	---	---	---	1	4	10,7

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740: 1744	1745-50	Total	%
Argenters	—	—	1	—	—	—	1	2,5
Cerers / candellers	1	1	—	—	—	—	2	5,1
Ferrers	—	—	—	1	—	—	1	2,5
Forners	—	—	—	1	—	1	2	5,1
Passamaners	—	1	—	—	—	—	1	2,5
Sastres	1	1	—	—	—	—	2	5,1
Pagesos	4	2	4	3	2	6	21	53,8
Semolers / fideuers	—	—	—	—	—	1	1	2,5
							39	99,5

1721-40 / 1744-50: Trets socials i laborals del càrrec de regidor sisè

	1721-24	1725-29	1730-34	1735-39	1740: 1744	1745-50	Total	%
Botiguers de teixits	2	—	—	—	—	—	2	5,7
Negociants	—	1	1	1	1	1	5	14,3
Revenedors	—	—	—	—	—	1	1	2,8
Espardenyers / soguers	—	—	—	1	—	—	1	2,8
Ferrers	—	—	—	—	—	1	1	2,8
Ganivetaires	—	—	—	—	—	1	1	2,8
Sastres	—	1	—	—	—	—	1	2,8
Jornalers	—	—	1	—	—	—	1	2,8
Pagesos	3	5	5	4	—	4	21	60
Semolers / fideuers	—	—	—	—	1	—	1	2,8
							35	99,6

Quant a la gent del sector comerç, els trobem pràcticament a les sis regidories, però molt concentrats a les quatre últimes. Sobretot val això per als negociants, mentre que els botiguers poden aspirar també a les altes, segona i fins i tot primera. Pel que fa referència als artesans, els bons —cerers i argenters— es concentren a la tercera; els trobem, tanmateix, també a la 2na., 4a., i 5a.; els cerers, fins i tot un cop a la 1ra.; això sí, mai a la 6a., en cap dels dos casos. En canvi, els petits artesans no poden pas aspirar a pujar més enllà de la 4ta. regidoria i els trobem escampats en les tres últimes.

Quant als pagesos, són carn de 6a. i 5a. regidoria, encara que a les bones èpoques poden aspirar d'arribar a la 3a. i fins en un cas a la 2na. regidoria. A la primera, però mai, això sí que no.

A Tàrraga, doncs, són, per tant, regidors primers nobles i juristes (o sia, privilegiats en el sentit més restrictiu del terme). Regidors segons, advocats, notaris, apotecaris i botiguers (gent de lleis, rendistes i alta burgesia). Regidors tercers i quarts, notaris, cirurgians, comerciants, artesans rics i pagesos benestants (o sia, classes mitjanes). Regidors cinquens, pagesos i artesans mitjans. I regidors sisens, pagesos i petits comerciants (o sia, una classe mitjana baixa, probablement). Tots ells, sens dubte, propietaris d'alguna cosa. A Tàrraga només entren a l'ajuntament borbònic els qui són quelcom a la vila.

Aquest quadriculat esglaiantment càrrec-situació social, aquest *décalage* gairebé impecable de més a menys categoria social segons el grau de regidor que notem a les nostres

taules, i que sorprèn pel seu grau tan perfecte de successió, ens informa a ulls clucs que Tàrrega, en el primer XVIII, era una vila convencional i amant de les formes, enclotada en un antic règim tradicional i conservador, on la riquesa sembla menys valorada que el prestigi i la categoria, tot i que sovint els dos components devien anar junts. ¿O tal vegada fariem millor de dir que era l'Audiència i la mentalitat borbònica les que volien que Tàrrega adoptés aquestes formes? Probablement, una mica de tot.

Quant al repartiment per quinquennis dels oficis en cada taula de regidor, la cosa és tan clara que gairebé no mereix ni comentari. Com més al començament de la sèrie cronològica som, més es concentren els càrrecs als oficis i grups més privilegiats de cada regidoria. I el quinquenni on més escampats són i més avall és indiscutiblement sempre el quinquenni 1735-39, el quinquenni, a Tàrrega, de l'obertura de l'ajuntament a sectors mitjans de la població en un sentit més ampli. El cerer esgarrapa el càrrec de regidor primer; el pagès, el de segon; el semoler, el de tercer; i l'escultor, el de quart, justament en aquest quinquenni. Després, en el sexenni 1745-50 els càrrecs tornen a concentrar-se en els grups privilegiats, sobretot pel que als casos de regidor primer i segon, els més importants, fa referència. Per altra banda, els quinquennis '21-'24, '25-'29 i '30-'34 formen en cada taula com una tendència obliqua cap al fons, passant-se gradualment, en cada regidoria, dels grups més alts als més baixos de cada una, tot preparant l'obertura màxima del '35-'39. En altres paraules: que cada grau de regidor anava deixant d'ésser monopoli dels sectors més privilegiats dintre del seu nivell respectiu. Ressalta novament, és clar, el fort encarcament del primer quinquenni, el més decididament oligàrquic; sobretot en les primeres regidories, on els doctors en dret tenen el monopoli total, i també en 3a. i 4ta., on els notaris tenen també un monopoli molt fort. I, en canvi, els nobles són de moment estranament marginats.

¿Fóra lícit de dir que, a Tàrrega, nobles, poble menestral i poble baix van ser austriacistes; la «burguesia», poc o molt neutral; i pagesos benestants i capes rendistes i de burgesia de roba, botiflers? Altres testimonis semblen abonar també aquesta idea. Però només un estudi més profund, que esperem fer en el futur, ens traurà del terreny de les hipòtesis. De moment, queda aquesta nova i interessant evidència.

LES PERSONES I ELS PERSONATGES BORBÒNICS DE TÀRREGA

Quins i què són els grans beneficiats de les regidories targarines al primer XVIII borbònic? Quins personatges ressurten? A continuació vénen ordenats per nombre de càrrecs totes i cadascuna de les persones que l'Audiència va col·locar als ressorts de poder de la vila:

Francesc Anton Copons, doctor en drets i després cavaller. Regidor 1 el 1721. Regidor 1 el 1723. Regidor 1 el 1725. Tinent de corregidor ininterromput del 1727 al 1741. Mor l'11-1-1742. El gran borbònic.

Josep Font, doctor en drets. Reg. 1 el 1720-1. Reg. 1 el 1728, Reg. 1 el 1731 (nomenat). Tinent de corregidor com a mínim del 1721 al 1723. Mor l'1-1-1731. Un altre gran borbònic de la vila.

Joan Teixidor, doctor en medicina. Reg. 3 el 1721. Reg. 3 el 1724. Reg. 4 el 1726. Reg. 2 el 1731. Reg. 1 el 1733. Substitueix el regidor 2 del 1739 a partir del mes d'abril. Reg. 1 el 1747. Mor després del 1750. Total: 7 càrrecs.

Ramon Borràs, doctor en drets. Paer en cap el 1715 (nomenat) Reg. 3 el 1720-1 Reg. 2 el 1722. Reg. 2 el 1724. Reg. 1 el 1727. Reg. 2 el 1730. Mor el 20-IX-1736. Total: 6 càrrecs.

Joan Ignasi Çanou i Riu, ciutadà honrat de Barcelona, llicenciat en dret civil. Reg. 2 el 1726. Reg. 1 el 1730. Reg. 1 el 1732. Reg. 1 el 1736. Reg. 1 el 1740 (desplaçat del càrrec per un vitalici). Reg. 1 el 1746. Mor després del 1750. Total: 6 càrrecs.

Ramon Terés, notari (pare de l'Antoni). Reg. 4 el 1720-1. Reg. 4 el 1721. Reg. 3 el 1723. Reg. 2 el 1725. Reg. 2 el 1728. Reg. 1 el 1729 (substitueït al maig). Mor el 3-IV-1744. Total: 6 càrrecs.

Pasqual Artigues, pagès, notari, negociant. Paer 2 el 1715. Reg. 4 el 1722. Reg. 4 el 1724. Reg. 3 el 1730. Reg. 3 el 1739. Mor després del 1750. Total: 5 càrrecs.

Jaume Castelló, pagès. Reg. 6 el 1730. Reg. 6 el 1734. Reg. 5 el 1739. Reg. 5 el 1745. Reg. 4 el 1748. Mor després del 1750. Total: 5 càrrecs.

Josep Castelltort, botiguer de teles. Reg. 6 el 1722. Reg. 4 el 1725. Substueïx el reg. 2 de 1729 el juliol; l'octubre va ser baixat a reg. 4. Reg. 2 el 1733. Reg. 2 el 1739 (exonerat el mes d'abril). Mor després del 1750. Total: 5 càrrecs.

Ramon Escursà, pagès. Reg. 6 el 1720-1. Reg. 6 el 1721. Reg. 5 el 1724. Reg. 6 el 1727. Substueïx el reg. 3 de 1729 el juliol; l'octubre és baixat a reg. 6 (quan ja és mort). Mor el 7-IX-1729. Total: 5 càrrecs.

Ramon Cisteró, negociant, pagès, sastre (vàl a dir que no és fill del Josep). Reg. 5 el 1722. Reg. 6 el 1725. Reg. 5 el 1727. Reg. 4 el 1733. Mor el 7-III-1738. Total: 4 càrrecs.

Josep Fàbrega, pagès (no és pas fill del Francesc). Reg. 6 el 1729; a l'octubre, pujat a reg. 5. Reg. 5 el 1734. Reg. 4 el 1739. Reg. 3 el 1746. Mor el 23-XII-1746. Total: 4 càrrecs.

Baltasar Tella, pagès. Reg. 6 el 1726. Reg. 6 el 1731. Reg. 5 el 1733. Reg. 4 el 1738. Mor el 19-VI-1739. Total: 4 càrrecs.

Josep Bastida, cirurgià (pare del Josep). Paer 4 el 1715. Reg. 5 el 1728. Reg. 4 el 1732. Mor el 28-VI-1734. Total: 3 càrrecs.

Ignasi Castelltort, botiguer de teles.¹⁴ Reg. 3 el 1727. Reg. 4 el 1731. Reg. 2 el 1749. Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Francesc Fàbrega, pagès. Reg. 5 el 1721. Reg. 6 el 1723. Reg. 5 el 1736. En la data de mort tenim un dubte: mor el 7-III-1741 o després del 1750? Total: 3 càrrecs.

Josep Fontanet, argenter i probablement pagès. Reg. 4 el 1730. Reg. 3 el 1736. Reg. 2 el 1750. Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Pere Huguët, cirurgià. Reg. 2 el 1735. Reg. 4 el 1745. Reg. 3 el 1750. Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Antoni Mestres (menor), cerer, candler de cera. Reg. 3 el 1737, i, a partir de febrer, reg. 1 per exoneració del qui s'havia elegit originalment. Reg. 3 el 1740 (desplaçat per un vitalici l'octubre). Reg. 2 el 1746. Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Francesc Miró, botiguer de draps. Reg. 5 el 1730. Reg. 3 el 1733. Reg. 2 el 1738. Mor el 19-IV-1739. Total: 3 càrrecs.

Jacint Robinat (menor), botiguer de draps, botiguer de tall (el fill). Reg. 6 el 1724. Reg. 3 el 1734. Reg. 1 el 1737 (exonerat el febrer per no prendre'n possessió, per estar absent). Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Miquel Torres, pagès. Reg. 6 el 1728. Reg. 5 el 1732. Reg. 4 el 1740 (desplaçat per un vitalici l'agost). Mor després del 1750. Total: 3 càrrecs.

Llorenç Vilomara, apotecari. Reg. 4 el 1723. Reg. 2 el 1727. Reg. 2 el 1729 (el juliol, se l'exonera, quan ja és mort): Mor el 29-VI-1729. Total: 3 càrrecs.

Marià Cardet, negociant, pagès, fideuer, semoler (però no alhora). Reg. 6 el 1732. Reg. 5 el 1748. Mor després de 1750. Total: 2 càrrecs.

14. Semblava inicialment possible que el Josep Castelltort anterior i aquest Ignasi Castelltort fossin en realitat la mateixa persona, que s'hauria dit Josep Ignasi Castelltort. De tota manera, els repartiments cadastrals de 1737-46 són taxatius, en això: són dues persones i no una. En realitat, es tracta de dos germans, l'un dit Josep, l'altre dit Ignasi.

Ramon de Cercós, cavaller. Reg. 1 el 1739. Reg. 1 el 1744. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Josep Cleries (menor), botiguer de teles, negociant, pagès. Reg. 5 el 1737. Reg. 5 el 1747. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Benet Collell, doctor en drets. Reg. 2 el 1720-1. Reg. 1 el 1724. Mor el 26-IV-1725. Total: 2 càrrecs.

Ramon Jover i Nadal, notari (fill del Bonaventura). Substitueix el reg. 1 de 1729 el maig. Reg. 2 el 1732 (exonerat del càrrec el juny). Mor el 7-V-1739. Total: 2 càrrecs.

Pere Joan Ler, apotecari. Reg. 2 el 1736. Reg. 2 el 1744. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Francesc Llopis, passamaner, negociant. Reg. 5 el 1726. Reg. 3 el 1729 (el juliol, se l'exonera). Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs lliures. A part, va ser regidor vitalici 2 del 1740 al 1744.

Fèlix Llorens, negociant, revenedor. Reg. 6 el 1744. Reg. 6 el 1747. Mor el 3-V-1748. Total: 2 càrrecs.

Joan Àngel López i Jover, notari (fill). Reg. 3 el 1745. Reg. 2 el 1747. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Antonio Miró, pagès. Reg. 6 el 1746. Reg. 5 EL 1749. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Josep Oller, negociant, candeler de cerra. Reg. 4 el 1728. Reg. 3 el 1744. Mor el 8-V-1747. Total: 2 càrrecs.

Josep Pinyol, doctor en medicina. Reg. 1 el 1745. Reg. 1 el 1747. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Josep Pujol, escultor. Reg. 4 el 1737. Reg. 4 el 1746. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Antoni Ramon, semoler, fideuer. Substitueix un regidor exonerat el 1737 i és col·locat a reg. 3. Reg. 6 el 1740 (desplaçat per un vitalici l'agost). Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Andreu Sauret, pagès, forner. Reg. 5 el 1735. Reg. 5 el 1746. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Josep Serra, apotecari. Reg. 3 el 1725. Reg. 3 el 1728. Mor el 29-IV-1730. Total: 2 càrrecs.

Manuel Soler, doctor en drets (ve de Barcelona el 1720 i té 28 anys). Reg. 2 el 1721. Reg. 3 el 1726. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Josep Solsona i de Coll, batxiller en lleis. Reg. 2 el 1745. Reg. 1 el 1750. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs.

Pere Vila, notari. Reg. 3 el 1732. Reg. 1 el 1738. Mor després del 1750. Total: 2 càrrecs lliures. A part, va ser regidor vitalici 4 del 1740 al 1744.

Francesc Armengol, pagès, Reg. 5 el 1725. Mor el 7-VIII-1726. Total: 1 càrrec.

Pasqual Artigues i Pomes (menor), pagès (fill de l'altre Pasqual). Reg. 6 el 1748. Mor després del 1750. Idem.

Josep Bastida, cirurgià (fill de l'altre Josep). Reg. 4 el 1744. Mor després del 1750. Idem.

Joan Baptista Bellver, ciutadà honorat de Barcelona. Reg. 1 el 1722. No sabem res més d'ell, car desapareix dels registres parroquials més enllà del 1723.

Francesc Cardenyas i Soler, cerer, candeler de cera, botiguer de tall, botiguer de draps (fill del Manuel). Reg. 3 el 1747. Mor després del 1750. Idem.

Manuel Cardenyas, cerer, candeler de cera (pare). Reg. 5 el 1723. Mor el 12-9-1727. Idem.

Josep Carrenyo, soguer, espartenyer. Reg. 4 el 1747. Mor després del 1750. Idem.

Josep Castell, apotecari. Reg. 2 el 1734. Mor després del 1750. Idem. A part, va ser regidor vitalici 3 del 1740 al 1744.

Antoni Cisteró i Castello, doctor en ambdós drets (no és fill del Ramon, però potser sí del Josep). Reg. 1 el 1735. Mor després del 1750.

Josep Cisteró, fuster. Paer 3 el 1715 (nomenat). Tenim dubtes sobre la data de la seva mort: 29—XII-1729? 14-II-1737? després del 1750?

Josep Colomines i Cisteró, pagès. Reg. 6 el 1749. Mor després del 1750.

Rafael Escrivà, pagès. Reg. 6 el 1745. Mor després del 1750. Idem.

Pedro Espinosa, doctor en medicina. Reg. 1 el 1734. Mor després del 1750. Idem i càrrec.

Pere Esteve, cirurgià. Reg. 3 el 1731. Mor després del 1750. Idem.

Miquel Fontanet, argenter (germanastre del Josep?). Reg. 3 el 1738. Mor després de 1750. Idem.

Josep Fornas (menor), pagès. Reg. 5 el 1750. Mor després del 1750.

Josep Gener, pagès, argenter. Reg. 5 el 1731. Mor després del 1750.

Jaume Gibert, cerer, candeler de cera. Reg. 2 el 1740 (desplaçat per un vitalici el novembre). Mor després del 1750. Idem i càrrec.

Josep Hebrat, pagès. Reg. 4 el 1727. El 24-VIII-1727 mor un Josep Hebrat, senyor ciutadà o burgès de Perpinyà, que no sabem pas si és aquest.

Marià Joan, pagès. Reg. 5 el 1744. Mor després del 1750.

Bonaventura Jover, doctor en drets (pare del Ramon). Reg. 2 el 1723. Mor el 13-I-1724.

Francesc Juglar, cirurgià. Reg. 4 el 1736. Mor després del 1750.

Joan Àngel López, notari (pare). Reg. 3 el 1722. Mor el 4-9-1722.

Antoni Mestres, cerer. Reg. 4 el 1734. Mor el 27-10-1745.

Josep Miró, botiguer de draps. Reg. 3 el 1748. Mor després del 1750.

Joan Molner, espardenyer. Reg. 6 el 1737. Mor després del 1750.

Josep Oromí, ferrer. Reg. 5 el 1738. Mor el 23-VI-1747.

Ignasi de Pastor i de Duran, llicenciat en dret civil, ciutadà honrat de Barcelona (de Tarragona). Reg. 1 el 1749. Mor després del 1750.

Valentí Pla, argenter. Reg. 3 el 1749. Mor després del 1750.

Antoni Ribera, pagès. Reg. 4 el 1735. Mor el 6-I-1743.

Jacint Robinat (major), botiguer de draps (pare). Reg. 4 el 1729; a l'octubre, pujat a reg. 2. Mor l'1-X-1739.

Josep Roca, pagès. Reg. 6 el 1738. Mor el 3-IX-1741, el 7-VIII-1742 o després del 1750?

Pere Saltó, negociant, pagès. Reg. 6 el 1735. Mor després del 1750.

Josep Selva, ganivetaire, ferrer de tall i de coure. Reg. 6 el 1750. Mor després del 1750.

Salvador Serra, pagès. Reg. 6 el 1736. Mor després del 1750.

Felicià de Sobies, cavaller. Reg. 1 el 1726. Mor el 8-5-1744.

Francesc Soler, pagès. Reg. 5 el 1720-I. Mor el 25-X-1724.

Josep Soler, jornalier, pagès. Reg. 6 el 1733. Mor després del 1750.

Francesc Solsona, pagès. Reg. 2 el 1737. Mor després del 1750.

Josep Tà[r]e[j]ga, botiguer de llenços. Reg. 4 el 1749. Mor després del 1750.

Antoni Terés i Iturbe, notari (fill del Ramon). Reg. 2 el 1748. Mor després de 1750.

A part, va ser regidor vitalici futurari de Tàrrega del 1741 al 1744.

Marià Terés i Mateu, notari (fill de Baltasar Terés, pagès). Substitueix el reg. 2 de 1732. És fet també secretari de l'ajuntament el setembre, però ha de deixar aquest càrrec de secretari per ser incompatible amb el de regidor. Mor després del 1750.

Francesc Torres, pagès. Reg. 5 el 1740 (desplaçat per un vitalici a l'agost). Mor després del 1750.

Antoni Vallés, pagès. Reg. 6 el 1739. Mor el 21-XI-1750.

Onofre Vergonyós, pagès. Reg. 3 el 1735. Mor després del 1750.

Antoni Viala, cerer, candeler de cera. Reg. 5 el 1729 (l'octubre, pujat a reg. 3). Mor després del 1750. A part, va ser regidor vitalici 5 del 1740 al 1744.

Francesc Vidal, pagès. Reg. 4 el 1750. Mor després del 1750.

D'altres personatges amb càrrecs que no són de regidor normal:

Mateu Castellana, tractant, pagès. Reg. vitalici 6 del 1740 al 1744. Mor el 12-IX-1750.

Sebastià Cercós, doctor en drets, ciutadà honrat de Barcelona. Regidor vitalici 1 del 1740 al 1744. Mor després del 1750.

Pau Elias i Grau, ex-alcalde major de Lleida. Tinent de corregidor del 1742 al 1747. No consta als registres parroquials.

Dionís Forquet, llicenciat en drets i advocat reial. Tinent de corregidor del 1747 al 1752.

Mor després del 1750.

Josep Oliver, del qual no consta ofici. Tinent de corregidor del 1724 al 1727. No consta als registres parroquials.

¿És aquesta la llista, quantitativament parlant, definitiva del «botiflerisme» targarí a la primera meitat del XVIII? Hi tenim pintat el grau d'aquest botiflerisme segons les diferents persones? No hi ha dubte que, en gran part, sí. Aquestes persones que ocupen la cimera de la llista, persones amb 4, 5, 6 càrrecs de regidor —i, detall encara més significatiu, gairebé totes elles exercint aquests càrrecs durant la dècada dels '20, la més tancada del règim municipal¹⁵—, són indubtablement les aliades d'un règim in segur que confia en uns bons puntals locals, i, al mateix temps, les que planejaven amb èxit la seva pròpia alternança en el poder a la vila. Passada la bona època del monopoli, és a dir, *grosso modo* a partir del 1730, a aquestes personalitats que, si no eren botifleres, se'n van fer molt a temps, se'ls acaba la mina i la seguretat de la rotació: vegeu els casos simptomàtics de l'Artigues i el Ramon Terés, i, en menor mesura, del Ramon Borràs i del Ramon Cisteró. Però, mentrestant, junt amb d'altres com l'Escursà, han copat l'ajuntament.

Fixeu-vos en una evidència curiosa: l'ascensió dels regidors importants es fa de forma molt gradual. Van optant a regidories més altes a mesura que van repetint càrrecs —casos molt clars: el Miquel Torres, el Robinat menor, l'argenter Fontanet, el Fàbrega pagès, el Ramon Terés, el Ramón Borràs—. La veterania és un grau que no és mai desbancat, i, a part, d'aquesta manera se sotmet a prova aquests poderosos locals. Cap risc a córrer si es pot evitar.

Compte amb una altra cosa: aquesta llista ens minimitza probables altres personalitats botifleres, persones que ocupen un parell o tres de càrrecs durant els '20, i prou, perquè moren, però que, si haguessin seguit vivint, qui sap quantes més n'haurien ocupat. És, per exemple, el cas de l'apotecari Vilomara, del doctor en drets Collell, de l'apotecari Serra, del pagès Armengol, del ciutadà Bellver, del Jover pare, del López pare, del pagès Soler. I, evidentment, de l'advocat Font, i, encara més, del pagès Escursà, home, aquest darrer, d'una regularitat en el nomenament senzillament sorprenent i pel qual cal apostar, sembla, com un dels botiflers plens de Tàrraga. A totes aquestes persones, la mort els va tallar una carrera política local que es pot presumir que hauria estat brillant. Ultra això, quan hi ha persones que estan en el cas contrari, que tenen regidories als '20 i primers '30 i que després bé prou que queden marginades, malgrat que moren molt després, i a les

15. En canvi, les persones que només arriben a una o dues regidories són gairebé totes elles de la dècada dels '30 i dels anys posteriors a 1744, èpoques més obertes, menys oligàrquiques, on Barcelona ja no veia tan imprescindible fer alternar regularment en els càrrecs unes quantes persones fidels i prou, i on hi havia per tant més varietat d'elecció. El contrast és clar.

quals, per tant, no sembla que se les pugui considerar com a massa interessants per al nou règim, o per a la classe dirigent targarina local: homes com el passamaner Llopis, com el candeler Oller, com el jurista Soler, o fins i tot com el metge Espinosa, el cirurgià Esteve, l'argenter Gener, el negociant Saltó, o el jurista Antoni Cisteró. Aquests homes, que agafaven les molles del sistema, devien ser només els beneficiats de les concessions que faria l'oligarquia local, o l'Audiència, per tal de tenir més o menys contents els altres sectors amb poder dintre de la vila i sembla intuir-se que entrèn al sistema només perquè no puguin queixar-se de marginació, però que no són botiflers estrictament considerats. A més a més, fixeu-vos que són persones de mitjana burgesia i de negoci...

Atenció a les famílies que col·loquen pares i fills a les regidories i que s'endevenen especialment poderoses a la Tàrrrega borbònica: els Terés, els Artigues, els Bastida, els Robinat, els Mestres, els Clèries, els Jover, els López. Notaris i burgesos. No són pas les famílies més destacades en categoria social, ni potser tampoc en riquesa, però sí en poder dirigent, cosa que haurà de fer tenir-les molt en compte en el futur quan es facin monografies sobre la Tàrrrega d'aquesta època, i, per comparació, amb la d'altres èpoques. Atenció a retenir el metge Teixidor, botifler indubtable i home dur que *és present en tots els quin-quennis a l'ajuntament i, en els darrers anys, en les millors regidories*; aguanta vint-i-cinc anys d'intriga política local. I atenció, finalment, a aquest Francesc Antoni Copons —del qual, per cert, no hi ha forma de saber el segon cognom—, el botifler targarí més il·lustre, bon rendista, home fort de la vila fins que mor, conservat fins a la fi per Barcelona. D'altra banda, no cal insistir-hi més, perquè la família Copons, que amb el fill del Francesc Antoni es farà barcelonina, és de sobres coneguda dels historiadors de la capital.¹⁶

I si la llista anterior és una bona mostra de famílies botifleres (de cor o d'oportunisme) de la Tàrrrega setcentista *pel que té*, ho és també, i bastant, per les famílies *que no té*. No em refereixo pas, ací, a famílies de petita menestralia, que és clar que aquestes mai no podien arribar a tenir un cap de casa en una regidoria, sinó a famílies bones de la vila, de prestigi, de categoria, de riquesa fàcilment atribuïbles, i que, tanmateix, mai no poden col·locar el cap de casa a l'ajuntament, ni tan sols una vegada. Ofereixo a continuació alguns casos dels més esclatants, a tall d'exemple, d'alguns caps de família dels bons de la vila que en aquestes dècades no van arribar mai a l'ajuntament, ni un sol cop, i que tanmateix havien de tenir-hi per força un clar protagonisme:

16. A partir del 1737, el Francesc Anton consta amb el terme «cavaller», sol o acompanyant la menció clàssica de doctor en drets. A més a més, ara és el primer cop que porta la partícula «de» anteposada al cognom, que ja no abandonarà mai fins que mori, i que en canvi abans no havia portat mai en cap tipus de documentació. Sembla, doncs, bastant clar que l'ennobliment de la família no ve amb el nét del Francesc Anton, l'Anton Francesc de Copons i de Prous, situat a Barcelona, com suposa Vilar (*op. cit.*, estudi citat anteriorment, p. 15), sinó molt més aviat, amb l'avi d'aquest, el nostre Francesc Anton, com a premi al servidor tan eficaç del règim filipista a Tàrrrega.

Ja que estem parlant dels Copons i de l'estudi d'en Vilar (que tracta justament de les produccions de les terres de la família), val a recalcar el fet que els Copons eren rendistes agraris, propietaris d'una part important de l'horta regada de Tàrrrega des de la segona meitat del xvii per compra (perfectes aprofitats com van ser de la inflació monetària de la guerra del xvii i de les dificultats dels pagesos a la postguerra). El nostre Francesc Anton i tot compra 10 peces de terra entre el 1724 i el 1741, cinc de les quals, curiosament, l'any 1737, i, més curiós encara, essent com eren aquestes 5 peces béns de Felícia de Sobies, els quals eren objecte de venda judicial (*op. cit.*, estudi citat, pp. 12-22). Dues grans famílies front a front. Simptomàtic que la nova categoria coponiana, la compra de les terres i l'ensorrament dels Sobies vagi tot junt... La nova noblesa ensorra la vella, un botifler abat un austriacista, però després de vint-i-tres anys...! Fet i fet, però, allò que sobretot m'interessa ara ressaltar ací és que, al fons del fons, els nostres Copons targarins són també pagesos, i molt pagesos, inversors tenaços en terres, de les quals treuen després la renda segura de la parcel·la. Com sempre es diu per a una població d'antic règim, compte a considerar i creure's el mite de l'ofici únic i estàndard de la persona. Això ben poques vegades devita ser així. Ni tan sols entre la classe més alta.

Roc Grau —o Garau—, magnífic senyor, misser, d'una seixantena llarga d'anys el 1720, mort el 31-XII-1725. Un cas estrany. Els censos masculins de 1720-22 l'inclouen al grup dels qui viuen en misèria perquè no volen o no poden treballar, i la llista del 1722 especifica a més «*sin Arbitrio*». Un ric arruïnat per la guerra? És possible. Un home massa vell per a poder entrar? També és possible. Tanmateix, Roc Grau prou que formava part de les ternes! (1722, de la qual, òbviament, no sortí elegit). I el 1724 i 1725 és prohomi de grans... Tot sembla indicar, doncs, que l'home podia, però que era marginat per motius polítics. I és que Roc Grau havia estat batlle el 1709-11...!

Valentí Oller, pagès, que en algunes partides rep el tractament de senyor, que un cop i tot consta com a botiguer, nat el 15-IX-1654, mort el 17-V-1725. Personatge molt ric —té una casa de 500 lliures i una altra casa amb corral de 350 lliures!—, tanmateix no puja mai al poder. És bandejat perquè té massa edat...?

Marc Soler, doctor en medicina, que tenia ja més de 70 anys el 1720, i que mor el 14-VI-1727. És un altre personatge de bona família —té una casa de 500 lliures i una altra de 100—, però tampoc no hi entra mai. Bandejat per vell...?

Jeroni Vernies, marxant, botiguer de teles, francès, mort el 12-X-1746. Home bo —casa de 300 lliures—, tanmateix en prop de trenta anys no aconsegueix ni una regidoria, només oficis secundaris. A la seva acta d'òbit consta que era francès; sembla que ser-ne el perjudicà, car no van fer-l'hi entrar mai. Ultra quan, en els primers anys '20, estava en la plenitud de la vida, puix consta que llavors tenia una cinquantena d'anys.

Josep Isanda, pagès, negociant, comerciant, mort després del 1750, personatge esclatant en la seva demografia familiar durant les dècades dels '20 i els '30, en la plenitud de la vida. Tanmateix, en tants i tants anys no entra mai a l'ajuntament. Per poca categoria? D'altres com ell prou hi van entrar...

Voleu pagesos més convencionals? També n'hi ha. Així, aquest Anton Forns, pagès que té una casa valorada en 150 lliures, nat el 25-IX-1677, mort després del 1750, un home ideal, per edat i mitjania, per a entrar a regidor 6è. No ho aconsegueix. Tampoc l'Agustí Castelló, pagès amb una casa també de 150 lliures, nat el 21-II-1666, mort el 28-IX-1744, i home que, tanmateix, rep bons oficis secundaris, a la dècada dels '20, car el 1724 és assistent del mostassà forani, i el 1728, aplegador del dret de plaça. Però tampoc no rep cap regidoria 5a. o 6a.

Curiosos tots aquests casos, certament. ¿N'hi ha prou per justificar que no entrin a l'ajuntament arguments com els de ser francès o de ser massa vell? No ho veig pas molt clar, veritablement.

Però encara hi ha casos més esclatants. Per exemple, el de la família Carreres. La marginació a la qual són sotmesos els joves d'aquesta família nobiliària de la vila sembla que ha d'oobeir a motius clarament polítics. Però a motius polítics de revenja a tota la família com a bloc, car el pare, el vell Carreres, Ramon, no arriba ja al canvi de règim municipal, car mor pel març de 1718. Els seus fills són llavors menors de 16 anys i, per tant, cap paper no han pogut tenir a la guerra. Tanmateix, no entren mai a l'ajuntament.

Dels tres germans, evidentment el cas fort és el del germà gran, Josep de Carreres i de Cruïlles, «magnífic», cavaller i ciutadà honorat de Barcelona, un peix gros. De família poderosa, —casa de 700 lliures per ex.— neix a començaments del XVIII i mor més enllà del 1750. És present sempre a Tàrrrega durant les dècades del '20 i dels '30. Es troba en la flor de la vida, llavors, car té entre 20 i 30 anys. Massa jove per a entrar a l'ajuntament? Discutible aquest argument, car bé prou que és a la terna del 1726, i, quan aquesta és anul·lada, torna a ser-hi a la de gener del 1727 per a aquell mateix any, i sempre en primer lloc. Tanmateix, no surt. I torna a ser a d'altres ternes, com la del 1744, sense sortir tampoc. Clara marginació política.

Un cas encara més especial i gruixut és el de Felicià de Sobies i Mesades, nat el 15-VII-1690, mort el 8-V-1744, de bona família nobiliària —casa de 450 lliures—, amb l'edat ideal per a ser regidor, però un cavaller que paga sens dubte la maniobra del seu oncle Miquel. Fins que mor, passa quasi tota la seva vida a Tàrrega. I el més curiós és que aconsegueix realment d'entrar a l'ajuntament un cop, i òbviament de regidor primer —no podia ser menys, tractant-se d'un noble—; àdhuc més, en un any tan prompte com el 1726. Sorprenent. Però els problemes no trigaran a arribar. El 26 de desembre de 1726 l'ajuntament targari rep una ordre fulminant de Lleida del dia 20 «en que se mane revocar los ajuntaments se an tingut ab intervencio de Feliciano de Sobias, lo qual per estar pres y no tenir la habilitacio de sa Ex. no podia acistir, y que se reintegre a sos empleos a Ramon Terez». ¹⁷ L'enrenou que desperta aquesta ordre a l'ajuntament targari és fàcilment detectable, a les actes d'aquesta època.

De fet, Felicià de Sobies havia assistit a les reunions municipals durant tot l'any, fins al novembre (inclòs) com a mínim. Per tant, degueren empresonar-lo llavors cap a fi d'any. La situació no deixa de semblar paradoxal. Prou que Barcelona havia nomenat oficialment el Sobies com a regidor, el març d'aquell any! Primer el nomena i després l'empresona com a persona *non grata*. Crec que es pot presumir bé que el nostre cavalleret Sobies és la víctima d'intrigues inconfessables, i probablement de la topada de dues faccions locals. Ultra quan tornem a trobar l'inefable notari Ramon Terés novament pel mig...

Fet i fet, però, no consta pas que Ramon Terés substituï Felicià de Sobies, a la regidoria —cosa que indica que els oficis del Terés eren prou uns altres—, sinó que a partir de gener de 1727 el cavaller torna a ser anomenat a les actes de les reunions com a regidor, i hi és anomenat fins que canvia l'ajuntament, i en el mateix grau primer, tot i que, això sí, consta que ell era sempre absent de les reunions. Aquesta trista experiència del 1726 marca per sempre Felicià de Sobies, que en el futur no entrarà mai més a l'ajuntament. Un sol càrrec en tants anys, doncs, és poquíssim per a una família tan poderosa i de tanta presència local com la Sobies. El pobre Felicià no és pas perdonat pels botiflers, i això que té l'edat ideal, i probablement la preparació, per a exercir de regidor. Però els temps han canviat molt, la casa fins i tot va malament i, al final, el tinent de corregidor Copons el guanya per mà en tot.

A Tàrrega, la noblesa no té les simpaties del nou règim en absolut, que posa els seus personatges —Copons, Terés, Escursà, Teixidor, etc.— i arracona les grans famílies locals. La noblesa targarina les degué fer molt grosses, a la guerra.

Desmostrar l'austriacisme d'unes famílies a escala local un cop instaurada la pau és una cosa complicada. Però casos com els que aquí hem recollit de persones tan sistemàticament marginades dels càrrecs municipals són, crec, prou apassionants com per no intentar buscar-ne més i espigolar el significatiu. Enriqueixen molt el panorama d'una situació local, jutament perquè el fan més complex. La passió política i la separació entre blocs de poder i famílies a la Tàrrega de 1715-50 —dels i de les quals ací només s'han dibuixat les línies elementals— és indubtable.

17. Volum d'actes 1716-31 de l'A.M.T., p. 40v. de l'any 1726.